مجله علم سنجی کاسپین
Caspian Journal of Scientometrics
p-ISSN: 2423-4710 e-ISSN: 2383-157X

Publications of psychology in the top 10 Iranian universities in Scopus from 1969 to 2022: A bibliometric analysis

Davoud Haseli (PhD)[1]*, Nosrat Riahinia (PhD)[1], Razieh Farshid (PhD student)[1]

1. Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Psychology and Education, Kharazmi University, Tehran, Iran.

Article Type:
Research Paper

Received:
22 Oct. 2023
Revised:
26 Dec. 2023
Accepted:
28 Dec. 2023
Pub. Online:
6 Jan. 2024

ABSTRACT

Background and aim: The present research aims to study the status of publications and scientific collaboration and word co-occurrence networks in the field of psychology in Iran, focusing on the top 10 universities using the Scopus database.

Materials and methods: The research method used is descriptive and based on a bibliometric study. A sample of 1968 documents in the field of psychology from 1969 to 2022 was examined. VOSviewer software was utilized to visualize bibliometric networks.

Findings: The results showed an increasing trend in the number of publications over time, with research articles having the highest number of publications, while review articles received the highest number of citations. University of Tehran, Kharazmi University, and Shahid Beheshti University were identified as the main centers for psychological research in Iran. The United States was considered the most important international collaborator. The author collaboration network consisted of professors, students, and graduates from the top 10 universities in Iran, as well as researchers from various countries, with Alireza Moradi and Nima Ghorbani being recognized as important individuals in the author network. The co-occurrence network of keywords revealed three main domains: effectiveness evaluation of interventions, personality and measurement of psychological aspect, and psychological pathology and mental health. The top five trending topics included procedures, treatment outcomes, post-traumatic stress disorder, psychology, and humans.

Conclusion: The results of this study indicate that the publications in the field of psychology in Iran in the international journals have achieved significant quantitative and qualitative growth. However, the role and importance of top universities in Iran in the dissemination of these publications is not uniform.

Keywords: Iran, Psychology, Collaboration network, Word co-occurrence network, Bibliometrics

Cite this article: Haseli D, Riahinia N, Farshid R. Publications of psychology in the top 10 Iranian universities in Scopus from 1969 to 2022: A bibliometric analysis. *Caspian Journal of Scientometrics*. 2023; 10(1): 86-102.

© The Author(s).

Publisher: Babol University of Medical Sciences

*Corresponding Author: Davoud Haseli
Address: Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Psychology and Education, Kharazmi University, Tehran, Iran.
E-mail: dhaseli@khu.ac.ir

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.22088/cjs.10.1.86]

مجله علم‌سنجی کاسپین
Caspian Journal of Scientometrics
p-ISSN: 2423-4710 e-ISSN: 2383-157X

انتشار مدارک روان‌شناسی در ۱۰ دانشگاه برتر ایران در اسکوپوس از ۱۹۶۹ تا ۲۰۲۲: یک تحلیل کتاب‌سنجی

داود حاصلی (PhD)[1*]، نصرت ریاحی‌نیا (PhD)[1]، راضیه فرشید (PhD student)[1]

۱. گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

چکیده

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

سابقه و هدف: هدف پژوهش حاضر مطالعه وضعیت انتشارات و شبکه‌های همکاری علمی و هم‌رخدادی واژگان حوزه روان‌شناسی ایران در ۱۰ دانشگاه برتر در پایگاه اسکوپوس است.

مواد و روش‌ها: روش پژوهش توصیفی از نوع کتاب‌سنجی است. نمونه‌ای شامل ۱۹۶۸ مدرک علمی از سال ۱۹۶۹ تا ۲۰۲۲ در حوزه روان‌شناسی در اسکوپوس بررسی شده است. برای ترسیم شبکه‌های همکاری و هم‌رخدادی موضوعات، از نرم‌افزار VOSviewer استفاده شده است.

یافته‌ها: نتایج نشان داد تعداد مقالات منتشر شده در طول زمان در حال افزایش است و مقالات پژوهشی بیشترین تعداد انتشارات را دارند؛ در حالی که مقالات مروری بیشترین تعداد استناد را دریافت کرده‌اند. دانشگاه‌های تهران، خوارزمی و شهید بهشتی به عنوان مراکز اصلی تحقیقات روان‌شناسی در ایران شناخته شده‌اند. ایالات متحده آمریکا به عنوان مهم‌ترین همکار بین‌المللی محسوب می‌شود. شبکه همکاری نویسندگان از اساتید، دانشجویان و دانش‌آموختگانِ ۱۰ دانشگاه برتر ایران و پژوهشگرانی از کشورهای مختلف تشکیل شده است و علیرضا مرادی و نیما قربانی به عنوان افراد مهم در شبکه نویسندگان شناخته می‌شوند. شبکه هم‌رخدادی واژگان سه حوزه شامل ارزیابی اثربخشی مداخلات، شخصیت و اندازه‌گیری سازه‌های روان‌شناختی، و آسیب‌شناسی روان‌شناختی و سلامت روان را نشان داد. پنج موضوع پرطرفدار و داغ شامل رویه‌ها، نتیجه درمان، اختلال استرس پس از سانحه، روان‌شناسی، و انسان بودند.

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش نشان می‌دهد نویسندگان ایرانی در حوزه روان‌شناسی توانسته‌اند کمیّت و کیفیت مدارک خود را در مجلات بین‌المللی بهبود بخشند. با این حال، نقش و اهمیت دانشگاه‌های برتر در ایران در انتشار این مدارک یکسان نیست.

دریافت: ۱۴۰۲/۷/۳۰
ویرایش: ۱۴۰۲/۱۰/۵
پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۷
انتشار: ۱۴۰۲/۱۰/۱۶

واژگان کلیدی: ایران، روان‌شناسی، شبکه همکاری، شبکه هم‌رخدادی واژگان، کتاب‌سنجی

استناد: داود حاصلی، نصرت ریاحی‌نیا، راضیه فرشید. انتشار مدارک روان‌شناسی در ۱۰ دانشگاه برتر ایران در اسکوپوس از ۱۹۶۹ تا ۲۰۲۲: یک تحلیل کتاب‌سنجی. مجله علم‌سنجی کاسپین. ۱۴۰۲؛ ۱۰(۱): ۱۰۲-۸۶.

© The Author(s)
Publisher: Babol University of Medical Sciences

* **مسئول مقاله:** داود حاصلی

آدرس: تهران، خیابان انقلاب، خیابان مفتح، دانشگاه خوارزمی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی. **رایانامه:** dhaseli@khu.ac.ir

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.22088/cjs.10.1.86]

مقدمه

روان‌شناسی مطالعه علمی رفتار انسان و حیوان، فرآیندهای ذهنی و تعاملات اجتماعی است که به عنوان یک رشته جداگانه در اواخر قرن نوزدهم، تحت تأثیر ایده‌های فلسفی و فیزیولوژیکی گذشته ظهور کرد (۱). برخی از مشارکت‌کنندگان اولیه روان‌شناسی فیلسوفانی مانند افلاطون و ارسطو بودند که نظریه‌هایی در مورد ماهیت ذهن، روح و خلق‌وخوی انسان ارائه کردند (۲). بعدها فیزیولوژیست‌هایی مانند ویلهلم وونت (Wilhelm Wundt) و ویلیام جیمز (William James) روش‌های تجربی را برای بررسی پدیده‌های روان‌شناختی مانند زمان واکنش، احساسات و آگاهی ایجاد کردند (۳). از آن زمان، روان‌شناسی به حوزه‌ای متنوع و پویا با شاخه‌ها و زیرشاخه‌های بسیاری مانند روان‌شناسی شناختی، روان‌شناسی رشد، روان‌شناسی اجتماعی، روان‌شناسی بالینی و روان‌شناسی عصبی تبدیل شده است (۴). روان‌شناسان از روش‌ها و ابزارهای مختلف تحقیقاتی برای کشف رفتار و فرآیندهای ذهنی انسان مانند مشاهده، آزمایش، نظرسنجی، آزمایش، تصویربرداری مغز و تجزیه و تحلیل آماری استفاده می‌کنند (۵). هدف روان‌شناسی درک و توضیح نحوه تفکر، احساس و عمل افراد در موقعیت‌ها و زمینه‌های مختلف است (۶).

رشته روان‌شناسی در ایران نیز دارای سابقه‌ای طولانی و پیچیده است که تحت تأثیر عوامل فلسفی، مذهبی، سیاسی و اجتماعی قرار گرفته است. روانشناسی به عنوان یک علم مستقل در ایران در دهه ۱۹۳۰ با تلاش‌های علی‌اکبر سیاسی و محمدباقر هوشیار شکل گرفت که آزمایشگاه روان‌شناسی را در دانشگاه تهران تأسیس کردند و اولین کتاب روان‌شناسی تجربی و اولین آزمون هوش را در ایران منتشر کردند (۷). پس از آن، روان‌شناسی در دانشگاه‌های مختلف گسترش یافت و انجمن روان‌شناسی ایران در سال ۱۹۶۸ تأسیس شد. بعد از انقلاب اسلامی نیز رشته روان‌شناسی و گرایش‌های مختلف آن در دانشگاه‌های مختلف در مقاطع مختلف تحصیلی گسترش یافته است. در حال حاضر روان‌شناسی در ایران در حال ایجاد هویت جدیدی است و با ادغام سه عامل ریشه‌های مذهبی و فلسفی، زمینه‌های فکری و بین‌المللی غربی و جهت‌گیری آن برای رفع نیازهای کنونی جامعه ایران در حال تکامل است (۸).

در حال حاضر، روان‌شناسی به عنوان یکی از رشته‌های علوم رفتاری، تأثیر بسیار زیادی بر جوامع و افراد دارد. تحقیقات نشان می‌دهد که روان‌شناسی می‌تواند در بهبود سلامت روانی فرد، بهبود ارتباطات بین افراد در خانواده، محیط کاری و جامعه، بهبود عملکرد اجتماعی افراد، و بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مؤثر باشد. انتشارات علمی در رشته روان‌شناسی از اهمیت بسیار زیادی برخوردارند. بررسی این انتشارات علمی می‌تواند به شناخت نیازهای جامعه و روند و گرایش پژوهش‌های این رشته کمک کند. همچنین، بررسی انتشارات علمی در رشته روان‌شناسی می‌تواند به ما کمک نماید تا اهمیت این رشته در جامعه را بیشتر درک کنیم و بهبود تحقیقات و توسعه این رشته را ترویج دهیم.

تحقیقات قابل توجهی در زمینه کتاب‌سنجی در حوزه روان‌شناسی و زیرشاخه‌های مختلف آن انجام شده است. مقالات کلاسیک در روان‌شناسی (۹)، روان‌شناسی آموزشی (۱۰)، ادبیات روان‌شناسی در رسانه‌های آنلاین (۱۱)، مجله روان‌شناسی (Journal of Psychology) (۱۲)، روان‌شناسی سازمانی مثبت (۱۳)، رسانه‌های اجتماعی در روان‌شناسی (۱۴)، برخی از مثال‌هایی هستند که در مجلات خارجی منتشر شده‌اند. علاوه بر این، در ایران نیز چند مطالعه مشابه انجام شده است. عباسی و همکاران در پژوهشی به بررسی وضعیت انتشارات علمی حوزه روان‌شناسی اجتماعی در وبگاه علوم (Web of Science) پرداختند. نتایج نشان داد انتشارات علمی در حوزه روان‌شناسی اجتماعی رشد نسبتاً ملایمی را نشان داده‌اند. همچنین، کشورهای انگلیسی‌زبان مانند آمریکا، انگلستان و کانادا و دانشگاه‌های میشیگان، تگزاس و لس‌آنجلس بیشترین انتشارات علمی در این حوزه را داشته‌اند (۱۵).

غفاری و همکاران انتشارات علمی پژوهشگران حوزه روان‌شناسی در وب‌آوساینس در بازه زمانی ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۷ را بررسی کردند. نتایج نشان داد انتشارات حوزه روان‌شناسی در این پنج سال رو به رشد بوده و موضوعات مرتبط با رفتار، اخلاق، سلامت، آموزش و پرورش، چشم‌انداز و دیدگاه‌ها و سلامت روان بیشترین تعداد مقالات را در این حوزه تشکیل می‌دهند. همچنین، موضوعاتی مانند اخلاق، رفتار، سلامتی، افسردگی و سلامت روان به عنوان نقاط پراستناد و داغ حوزه روان‌شناسی شناخته شده‌اند. در این پژوهش، مشاهده شده است که موضوع سلامت روان بیشترین ارتباط را با سایر موضوعات روان‌شناسی دارد (۱۶).

در مطالعه‌ای توسط حمدی‌پور و همکاران، تحلیلی بر روی پژوهش‌های حوزه روان‌درمانی در وب‌آوساینس انجام شده است. نتایج نشان می‌دهند که در طول سال‌های مورد بررسی، تعداد مقالات در این حوزه در حال افزایش بوده است. دانشگاه‌های آمریکا، به خصوص هاروارد، بیشترین انتشارات را داشته‌اند، سپس دانشگاه‌های آلمان، کانادا و بریتانیا در رتبه‌بندی بعدی قرار گرفته‌اند. همچنین، در شبکه هم‌رخدادی واژگان، هفت خوشه شناسایی شده است و چهار خوشه اصلی عبارتند از: روان‌درمانی، افسردگی و روان‌درمانی فردی، روان‌درمانی گروهی و روان‌درمانی پویشی، و روان‌درمانی پژوهشی (۱۷). نعمتی و عطاپور مقالات نمایه‌شده حوزه کودکان استثنایی در پایگاه وب‌آوساینس را بررسی کردند. نتایج نشان داد مقالات این حوزه بیشترین تعداد نویسندگان را از کشورهای آمریکا، انگلستان، کانادا و استرالیا دارند. همچنین، دانشگاه‌های کالیفرنیا، لندن و هاروارد سه دانشگاه برتر حوزه کودکان استثنایی هستند (۱۸).

در پژوهش کرمبخش و ثالثی، وضعیت تولید علم در حوزه روان‌شناسی و روان‌پزشکی نظامی در ایران مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج نشان داد آمریکا و انگلستان در رتبه‌های اول و دوم قرار دارند و ایران در جایگاه ۲۱ دنیا قرار دارد. در این مطالعه، دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله بیشترین انتشارات را داشته است و مجله طب نظامی فعال‌ترین مجله در این حوزه است (۱۹).

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.22088/cjs.10.1.86]

در مطالعه دیگری توسط قاسمیان و همکاران مدارک حوزه روان‌شناسی در ایران طی سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۱ تحلیل و میزان حضور آن‌ها در رسانه‌های اجتماعی علمی بررسی شده است. نتایج نشان داد دانشگاه تهران از نظر کمیت و تعداد استنادات دریافتی و دانشگاه تربیت مدرس از نظر کیفیت بروندادهای پژوهشی عملکرد بهتری دارد. بروندادهای پژوهشی با همکاری‌های بین‌المللی بالا دارای استنادهای مطلوبی بودند. همچنین ارتباط آماری معنی‌داری بین نمره آلتمتریک با تعداد استنادات دریافتی بروندادها در اسکوپوس وجود دارد (۲۰).

علی‌رغم انجام چندین مطالعه، تصویر روشنی از وضعیت تولیدات علمی پیشرو روان‌شناسی ایران، شامل بازیگران اصلی، نحوه همکاری آن‌ها و موضوعات عمده و داغ پژوهشی وجود ندارد. این پژوهش به دنبال رفع این شکاف است. این پژوهش با تجزیه و تحلیل دقیق انتشارات علمی، پیشرفت و وضعیت علمی روان‌شناسی در ۱۰ دانشگاه برتر ایران در پایگاه اسکوپوس را به تصویر بکشد. این مقاله به بررسی انتشارات علمی در ۱۰ دانشگاه برتر ایران در حوزه روان‌شناسی در پایگاه اسکوپوس از سال ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۱ می‌پردازد. و به پنج سؤال زیر می‌پردازد:

۱. وضعیت انتشارات علمی ۱۰ دانشگاه برتر ایران در حوزه روان‌شناسی در پایگاه اسکوپوس چگونه است؟

۲. روند رشد بروندادهای علمی ۱۰ دانشگاه برتر ایران در حوزه روان‌شناسی در پایگاه اسکوپوس چگونه است؟

۳. پرتولیدترین مجلات، نویسندگان، دانشگاه‌ها و کشورهای همکار ۱۰ دانشگاه برتر ایران در حوزه روان‌شناسی در پایگاه اسکوپوس کدامند؟

۴. شبکه‌های همکاری علمی نویسندگان، دانشگاه‌ها و کشورهای همکار در انتشار مدارک ۱۰ دانشگاه برتر ایران در حوزه روان‌شناسی در پایگاه اسکاپوس چگونه است؟

۵. پرتکرارترین واژگان و شبکه هم‌رخدادی آن‌ها در مدارک ۱۰ دانشگاه برتر ایران در حوزه روان‌شناسی در پایگاه اسکوپوس چگونه است؟

مواد و روش‌ها

این مقاله مطالعه‌ای کتاب‌سنجی است که با استخراج مدارک منتشرشده در حوزه روان‌شناسی ۱۰ دانشگاه برتر ایران در پایگاه استنادی اسکوپوس انجام شده است. نویسندگان یک حوزه ممکن است مدارک خود را در مجلات حوزه‌های مختلف منتشر نمایند، لذا جستجو مدارک ایرانیان در حوزه موضوعی روان‌شناسی باعث از دست رفتن بخشی از داده‌ها می‌شد که در مجلات سایر حوزه‌ها منتشر شده بود. از این رو، لازم بود برای این پژوهش یک راهبرد جستجوی مدارک تدوین شود. با توجه به شرایط پژوهش حاضر که تعداد نویسندگان محدود و قابل دسترسی بود، مطمئن‌ترین راهبرد، جستجوی مدارک با اسامی نویسندگان حوزه روان‌شناسی ایران در ۱۰ دانشگاه برتر بود. در این پژوهش ابتدا باید اسامی همه نویسندگان حوزه روان‌شناسی در ۱۰ دانشگاه برتر ایران به‌دست می‌آمد. برای این منظور در یک جستجوی اولیه، کلیه انتشارات علمی ایرانیان در حوزه روان‌شناسی در اسکوپوس جستجو شد (SUBJAREA(PSYC) AND AFFILCOUNTRY(Iran)). سپس مدارک به ۱۰ دانشگاه برتر وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در حوزه روان‌شناسی محدود شد، داده‌های استخراج شده توسط نرم‌افزار تحلیل شد و اسامی نویسندگان هر دانشگاه شناسایی و با اسامی اعضای هیئت علمی مندرج در وب‌سایت آن‌ها ادغام شد. در جستجوی اصلی، برای هر دانشگاه به صورت جداگانه اسامی نویسندگان همراه با وابستگی سازمانی آن دانشگاه جستجو شد. در این مرحله ۱۰ فایل جداگانه برای هر دانشگاه به‌دست آمد. مدارک این فایل‌ها در یک فایل ادغام و مدارک مشترک حذف شد. سپس به صورت دستی صحت نویسندگان و وابستگی سازمانی آن‌ها بررسی شد و اسامی مشابه در سایر حوزه‌ها حذف شدند. در نهایت تعداد ۱۹۶۸ مدرک علمی برای ۱۰ دانشگاه برتر ایران در حوزه روان‌شناسی باقی ماند.

داده‌ها در قالب اکسل برای استخراج اطلاعات مربوط به نوع مدارک، سال انتشار و مجلات مورد استفاده قرار گرفت. همچنین از این نرم‌افزار برای رسم نمودار و تعیین روند رشد مدارک استفاده شده است. برای ارزیابی کیفیت انتشارات اقلام کتاب‌سنجی، از تعداد استنادها، متوسط استناد، شاخص اچ و متوسط استناد نرمال‌شده به هر مدرک استفاده شد. با استفاده از فایل CSV و تکنیک‌های مصورسازی، نقشه همکاری نویسندگان، دانشگاه‌ها و کشورهای همکار و نقشه هم‌رخدادی کلیدواژه‌ها و اصطلاحاتی که بیشتر در مدارک حوزه روان‌شناسی در ۱۰ دانشگاه برتر ایران استفاده شده بودند، ترسیم شد. مصورسازی داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار کتاب‌سنجی Vosviewer انجام شد.

یافته‌ها

نوع مدارک

مقاله‌های پژوهشی با حدود ۷۷/۴۴ درصد بیشترین نوع مدارک حوزه روان‌شناسی در ۱۰ دانشگاه برتر ایران هستند. مقالات همایشی (۱۷/۵۸ درصد) و مقالات مروری (۲/۶۹) در رتبه‌های بعدی هستند. مقالات مروری بیشترین میزان متوسط استناد به‌ازای هر مدرک (۱۴/۹۸) را دارند. همچنین متوسط استناد به ازای هر مدرک برای همه مدارک ۱۰/۳۴ است (جدول ۱).

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-11]

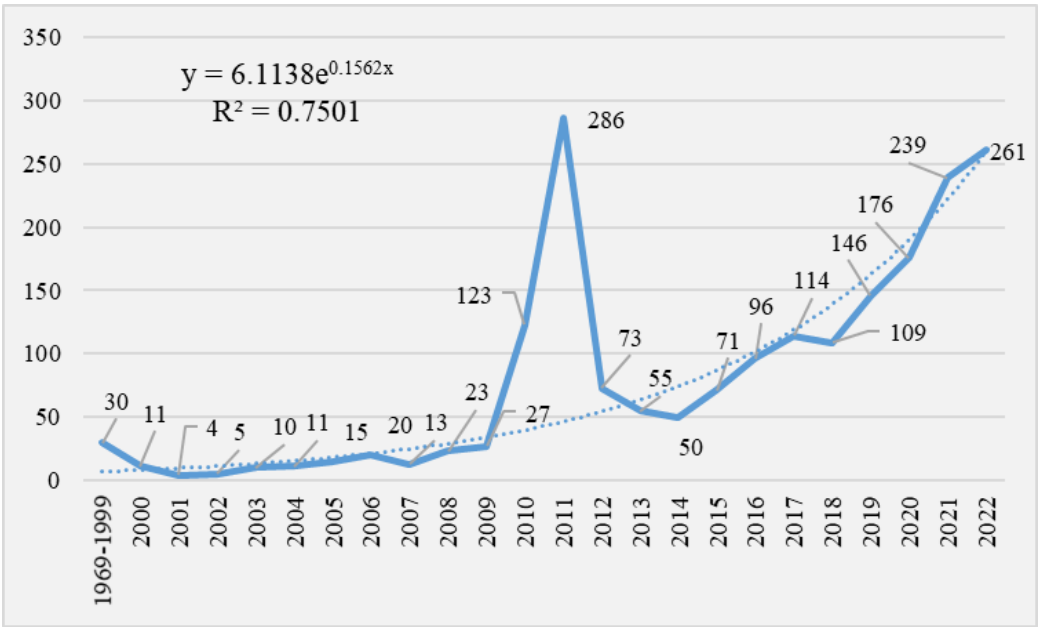
[DOI: 10.22088/cjs.10.1.86]

جدول ۱. نوع مدارک منتشرشده

نوع مدرک	فراوانی	درصد	استناد	متوسط استناد
مقاله	۱۵۲۴	۷۷/۴۴	۱۶۵۸۴	۱۰/۸۸
مقاله همایشی	۳۴۶	۱۷/۵۸	۲۸۵۵	۸/۲۵
مقاله مروری	۵۳	۲/۶۹	۷۹۴	۱۴/۹۸
تصحیح خطا (Erratum)	۱۵	۰/۷۶	۱	۰/۰۷
فصلی از کتاب	۱۳	۰/۶۶	۶۳	۴/۸۵
نامه به سردبیر	۱۱	۰/۵۶	۲۶	۲/۳۶
یادداشت	۴	۰/۲۰	۲۹	۷/۲۵
سخن سردبیر	۲	۰/۱۰	۰	۰
کل	۱۹۶۸	۱۰۰	۲۰۳۵۲	۱۰/۳۴

سال انتشار مدارک

مدارک حوزه روان‌شناسی در ۱۰ دانشگاه برتر ایران از سال ۱۹۶۹ با یک مدرک شروع و در سال ۲۰۲۲ به ۲۶۱ مدرک رسیده است. انتشار مدارک در دو سال متوالی ۲۰۱۰ و ۲۰۱۱ جهش قابل توجه را نشان می‌دهد. دلیل این امر انتشار مقاله‌های همایشی در این دو سال است به طوری که در ۲۰۱۰ تعداد ۸۷ و در ۲۰۱۱ تعداد ۲۳۹ مقاله همایشی در مجله Procedia - Social and Behavioral Sciences از ایرانیان منتشر شده است. همایش‌هایی که در کشور ترکیه برگزار شده‌اند. همچنین خط روند که بر روی نمودار پراکندگی رسم شده است روند رشد کمّی تعداد مدارک را نشان می‌دهد (نمودار ۱). ضریب رگرسیون محاسبه شده در اکسل ۰/۷۵ است.

نمودار ۱. روند انتشار مدارک برحسب سال

مجلات

مجله Procedia - Social and Behavioral Sciences با ۳۴۰ مدرک بیشترین مدارک ایرانیان در حوزه روان‌شناسی را منتشرکرده است که همه آن‌ها مقاله همایشی بوده و اغلب مربوط به سال‌های ۲۰۱۰ و ۲۰۱۱ هستند. مجله‌های Psychological Reports با ۵۷ مدرک و Current Psychology با ۵۶ مدرک در رتبه‌های دوم و سوم قرار دارند. مدارک مجله‌های Personality and Individual Differences (۲۴/۹۷)، Journal of Affective Disorders (۲۱/۶۷) و Mental Health, Religion and Culture (۱۲/۵۰) بیشترین میزان متوسط استناد را دارند. (جدول ۲).

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.22088/cjs.10.1.86]

جدول ۲. مجله‌های برتر

رتبه*	مجله	مدرک	استناد	متوسط استناد	شاخص اچ
۱	Procedia - Social and Behavioral Sciences	۳۴۰	**۲۷۹۵**	۸/۲۲	**۲۷**
۲	Psychological Reports	۵۷	**٤٦١**	۸/۰۹	**۱۱**
۳	Current Psychology	۵۶	۲۶۵	۴/۷۳	۹
۴	Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology	۴۰	۳۸	۰/۹۵	۳
۵	Personality and Individual Differences	۳۴	**۸٤۹**	**۲٤/۹۷**	**۱۷**
۶	Frontiers in Psychology	۳۰	۱۶۳	۵/۴۳	۸
۷	Iranian Journal of Psychiatry	۲۸	۲۴۰	۸/۵۷	**۱۱**
۸	Asian Journal of Psychiatry	۲۷	۳۱۷	۱۱/۷۴	**۱۱**
	International Journal of High Risk Behaviors and Addiction	۲۷	۸۶	۳/۱۹	۶
۱۰	Mental Health, Religion and Culture	۲۴	۳۰۰	**۱۲/۵۰**	**۱۱**
	Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences	۲۴	۹۶	۴/۰۰	۶
۱۲	Annales Medico-Psychologiques	۱۷	۱۶	۰/۹۴	۳
۱۳	Basic and Clinical Neuroscience	۱۶	۱۱۰	۶/۸۸	۶
۱۴	Journal of Affective Disorders	۱۵	۳۲۵	**۲۱/٦۷**	۹
	Early Child Development and Care	۱۵	۳۳	۲/۲۰	۳
	Journal of Mazandaran University of Medical Sciences	۱۵	۹	۰/۶۰	۲

مواردی که به صورت پررنگ در جدول مشخص شده‌اند عملکرد بالای نویسنده‌ها در آن شاخص‌ها را نشان می‌دهند.

* رتبه براساس تعداد مدارک اختصاص یافته و نویسنده دارای تعداد مدارک یکسان، رتبه مشابه دریافت کرده‌اند.

انتشارات دانشگاه‌ها

مقایسه ۱۰ دانشگاه برتر ایران در حوزه روان‌شناسی در جدول ۳ نشان می‌دهد که دانشگاه‌های تهران (۶۷۷)، شهید بهشتی (۳۲۶) و خوارزمی (۲۱۱) سه دانشگاه نخست دارای بیشترین مدرک، و دانشگاه‌های فردوسی مشهد (۱۲/۸۳)، شهید بهشتی (۱۰/۸۲) و شیراز (۱۰/۴۹) سه دانشگاه نخست دارای بیشترین میزان متوسط استناد به ازای هر مدرک هستند. اما متوسط استنادهای تعدیل شده بر حسب سال نشان می‌دهد که مدارک دانشگاه‌های خوارزمی (۱/۳۰)، شهید بهشتی (۱/۲۱) و تهران (۱/۰۳) در سال‌های اخیر استناد بیشتری دریافت کرده‌اند. همچنین دانشگاه‌های تهران (۳۸)، شهید بهشتی (۲۷) و فردوسی مشهد (۲۳) بیشترین شاخص اچ دارند.

جدول ۳. اطلاعات انتشارات دانشگاه‌ها

رتبه*	دانشگاه	مدرک	مجموع استنادها	متوسط استناد	استناد تعدیل‌شده بر حسب سال	شاخص اچ
۱	تهران	۶۷۷	**٦۹۷۸**	۱۰/۳۱	**۱/۰۳**	**۳۸**
۲	شهید بهشتی	۳۲۶	**۳۵۲۷**	**۱۰/۸۲**	**۱/۲۱**	**۲۷**
۳	خوارزمی	۲۱۱	۱۶۳۹	۷/۷۷	**۱/۳۰**	۲۲
۴	علامه طباطبایی	۱۷۳	۱۰۶۶	۶/۱۶	۰/۷۰	۲۰
۵	شیراز	۱۶۵	۱۷۳۱	**۱۰/٤۹**	۰/۸۰	۲۰
	اصفهان	۱۶۵	۱۳۱۵	۷/۹۷	۰/۷۸	۱۷
۷	فردوسی مشهد	۱۶۴	**۲۱۰٤**	**۱۲/۸۳**	۱/۰۱	**۲۳**
۸	تربیت مدرس	۱۴۳	۱۴۱۳	۹/۸۸	۰/۷۱	۱۹
۹	تبریز	۹۹	۶۹۴	۷/۰۱	۰/۷۴	۱۵
۱۰	الزهرا	۹۵	۵۸۸	۶/۱۹	۰/۷۹	۱۵

مواردی که به صورت پررنگ در جدول مشخص شده‌اند عملکرد بالای دانشگاه‌ها در آن شاخص‌ها را نشان می‌دهند.

* رتبه براساس تعداد مدارک اختصاص یافته و دانشگاه‌های دارای تعداد مدارک یکسان، رتبه مشابه دریافت کرده‌اند.

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.22088/cjs.10.1.86]

نویسندگان برتر

جدول ۴ نویسندگان برتر حوزه روان‌شناسی ایران را نشان می‌دهد. محمدعلی بشارت (۱۲۳) و رضا رستمی (۹۶)، وحید نجاتی (۸۱)، علیرضا مرادی (۶۱) و نیما قربانی (۵۶) در رتبه‌های اول تا پنجم پرتولیدترین نویسندگان حوزه روان‌شناسی ایران هستند. در بین نویسندگان برتر، جواد صالحی فدردی (۲۷/۹۲)، علیرضا مرادی (۲۲/۴۴)، نیما قربانی (۱۷/۸۲)، وحید نجاتی (۱۳/۴۷) و حیمدرضا پوراعتماد (۱۲/۵۰) دارای بیشترین متوسط استناد به مدارک هستند. در ستون آخر شاخص اچ نویسندگان قابل مشاهده است، نیما قربانی، علیرضا مرادی و وحید نجاتی سه نویسنده دارای بیشترین شاخص اچ هستند. در بین ۲۰ نویسنده برتر دانشگاه تهران شش نویسنده، خوارزمی و شهید بهشتی هر کدام چهار نویسنده، فردوسی و تربیت مدرس هر کدام دو نویسنده و علامه طباطبایی و اصفهان هر کدام یک نویسنده دارند.

جدول ٤. نویسندگان برتر حوزه روان‌شناسی

رتبه*	نام	دانشگاه	مدرک	استناد	متوسط استناد	شاخص اچ
۱	محمدعلی بشارت	تهران	۱۲۳	**۱۱۷۳**	۹/۵۴	۱۷
۲	رضا رستمی	تهران	۹۶	**۱۱٤۹**	۱۱/۹۷	۱۶
۳	وحید نجاتی	شهید بهشتی	۸۱	۱۰۹۱	**۱۳/٤۷**	**۱۸**
۴	علیرضا مرادی	خوارزمی	۶۱	۱۳۶۹	**۲۲/٤٤**	**۱۸**
۵	نیما قربانی	تهران	۵۶	۹۹۸	**۱۷/۸۲**	**۲۰**
۶	حمیدرضا پوراعتماد	شهید بهشتی	۵۴	۶۷۵	**۱۲/۵۰**	**۱۲**
۷	جواد صالحی فدردی	فردوسی	۴۹	**۱۳٦۸**	**۲۷/۹۲**	**۱٦**
۸	حجت‌اله فراهانی	تربیت مدرس	۴۳	۹۹	۲/۳۰	۶
۹	جواد حاتمی	تهران	۳۸	۳۵۳	۹/۲۹	۱۰
۱۰	محسن دهقانی	شهید بهشتی	۳۷	۳۷۴	۱۰/۱۱	۱۰
۱۱	باقر غباری بناب	تهران	۳۵	۱۵۹	۴/۵۴	۶
۱۲	مهدی اکبری	خوارزمی	۳۳	۱۸۵	۵/۶۱	۷
۱۳	جعفر حسنی	خوارزمی	۳۲	۱۶۳	۵/۰۹	۸
۱۴	علی مشهدی	فردوسی	۳۱	۱۲۸	۴/۱۳	۶
	احمد برجعلی	علامه	۳۱	۱۱۴	۳/۶۸	۵
۱۶	مسعود غلامعلی لواسانی	تهران	۲۹	۳۲۶	۱۱/۲۴	۱۰
۱۷	احمد عابدی	اصفهان	۲۸	۱۶۶	۵/۹۳	۵
۱۸	محمدعلی مظاهری	شهید بهشتی	۲۷	۷۷	۲/۸۵	۵
۱۹	پرویز آزادفلاح	تربیت مدرس	۲۶	۳۰۰	۱۱/۵۴	۹
۲۰	شهرام محمدخانی	خوارزمی	۲۵	۱۰۵	۴/۲۰	۶

مواردی که به صورت پررنگ در جدول مشخص شده‌اند عملکرد بالای نویسنده‌ها در آن شاخص‌ها را نشان می‌دهند.

* رتبه براساس تعداد مدارک اختصاص یافته و نویسنده دارای تعداد مدارک یکسان، رتبه مشابه دریافت کرده‌اند.

کشورهای همکار

جدول ۵، اطلاعات همکاری بین‌المللی با ۲۰ کشور همکار در حوزه روان‌شناسی ۱۰ دانشگاه برتر ایران را نشان می‌دهد. ایالات متحده آمریکا با ۲۹۸ مدرک بیشترین همکاری را در انتشار مدارک حوزه روان‌شناسی با ۱۰ دانشگاه برتر ایران دارد. بریتانیا (۱۴۹)، استرالیا (۱۱۵)، آلمان (۹۰) و کانادا (۸۵) در رتبه‌های بعدی هستند. همکاری با نویسندگان کشورهای ژاپن (۲۶/۴۶)، چین (۴۵/۱۱)، پرتقال (۴۲/۶۷)، فرانسه (۴۲/۳۵) و مالزی (۴۰/۵۶) منجر به دریافت متوسط استناد بیشتری برای مدارک حوزه روان‌شناسی ایران شده است.

همچنین مدارک منتشرشده با کشورهای ایالات متحده آمریکا، انگلستان، آلمان و استرالیا به ترتیب دارای بیشترین شاخص اچ هستند. همچنین مقایسه مقادیر متوسط استناد مدارک کشورهای همکار با متوسط استناد ۱۰/۳۴ برای همه مدارک روان‌شناسی ۱۰ دانشگاه برتر ایران نشان می‌دهد همکاری‌های بین‌المللی با همه ۲۰ کشور نخست موجب افزایش این شاخص شده است.

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.22088/cjs.10.1.86]

جدول ۵. کشورهای همکار

رتبه	کشور	مدرک	استناد	متوسط استناد	شاخص اچ
۱	ایالات متحده آمریکا	۲۹۸	**٤٤٣٤**	۱۶/۲۸	**۳٤**
۲	انگلستان	۱۴۹	**٤٧١٣**	۳۱/۶۳	**۳٤**
۳	استرالیا	۱۱۵	**۲۳۰۱**	۲۰/۰۱	**۲۲**
۴	آلمان	۹۰	۱۸۷۲	۲۰/۸۰	**۲۳**
۵	کانادا	۸۵	۱۶۹۲	۱۹/۹۱	۱۶
۶	ایتالیا	۶۰	۱۵۹۷	۲۶/۶۲	۱۶
۷	هلند	۴۴	۷۳۸	۱۶/۷۷	۱۵
۸	سوئد	۴۱	۴۶۱	۱۱/۲۴	۱۳
۹	بلژیک	۳۵	۱۳۲۸	۳۷/۹۴	۱۵
	سوئیس	۳۵	۱۱۲۹	۳۲/۲۶	۱۲
۱۰	اسپانیا	۳۵	۱۰۰۰	۳۰/۳۰	۱۴
۱۱	مالزی	۳۲	۱۲۹۸	**٤٠/٥٦**	۱۴
	ترکیه	۳۲	۹۵۹	۲۹/۹۷	۱۱
۱۲	فرانسه	۳۱	۱۳۱۳	**٤۲/۳٥**	۱۳
۱۳	پرتقال	۳۰	۱۲۸۰	**٤۲/٦۷**	۱۲
۱۴	هند	۲۹	۱۱۱۳	۳۸/۳۸	۱۱
۱۵	چین	۲۸	۱۲۶۳	**٤٥/۱۱**	۱۳
۱۶	ژاپن	۲۷	۱۲۴۹	**٤٦/۲٦**	۱۳
۱۷	نروژ	۲۶	۵۳۲	۲۰/۴۶	۱۱
۱۸	دانمارک	۲۲	۸۳۷	۳۸/۰۵	۱۰

مواردی که به صورت پررنگ در جدول مشخص شده‌اند عملکرد بالای کشورهای همکار در آن شاخص‌ها را نشان می‌دهند.

* رتبه براساس تعداد مدارک اختصاص یافته و کشورهای دارای تعداد مدارک یکسان، رتبه مشابه دریافت کرده‌اند.

شبکه همکاری نویسندگان

شکل ۱-الف، نقشه شبکه همکاری ۵۴ نویسنده با حداقل ۱۵ مدرک در حوزه روان‌شناسی در پایگاه اسکوپوس از سال ۱۹۶۹ تا ۲۰۲۲ در هفت خوشه نشان می‌دهد (لازم به ذکر است تعداد ۴ نویسنده با حداقل ۱۵ مدرک به دلیل عدم همکاری با خوشه‌های اصلی و تشکیل خوشه‌های منفرد از شبکه همکاری نویسندگان حذف شدند). در معرفی خوشه‌ها اعداد داخل پرانتز قدرت پیوند کلی (Total link strength) است و اهمیت نویسندگان در شبکه همکاری علمی را نشان می‌دهد. اندازه گره‌ها یا اندازه فونت، فراوانی مدارک برای نویسندگان را نشان می‌دهد. هرچه فاصله بین دو نویسنده کوتاه‌تر باشد، تعداد همکاری آن‌ها بیشتر است. خوشه یک (رنگ قرمز) دارای ۱۳ نویسنده شامل هشت عضو هیئت علمی و دو دانش‌آموخته دانشگاه تهران، دو نفر از دانشگاه‌های آمریکا و یک عضو هیئت علمی از دانشگاه تبریز است.

نیما قربانی (۷۷) از دانشگاه تهران، Paul J. Watson (۷۶) از دانشگاه تنسی (University of Tennessee) و ژائو جاب چن (۵۰) از دانشگاه کارولینای شمالی (University of North Carolina) نویسندگان مهم این خوشه از نظر میزان همکاری هستند. خوشه دوم (رنگ سبز) شامل نُه نویسنده است. محمدعلی بشارت (۳۷) از دانشگاه تهران و حجت‌اله فراهانی (۳۷) از دانشگاه تربیت مدرس مهم‌ترین نویسندگان این خوشه به همراه دانشجویان خود هستند. دو عضو هیئت علمی از دانشگاه علامه طباطبایی و تبریز نیز در این خوشه حضور دارند. خوشه سوم (رنگ آبی) شامل نُه نویسنده با محوریت اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی است. وحید نجاتی (۵۰) از دانشگاه شهید بهشتی، Michael Nitsche (۴۲) از مرکز تحقیقات لایب‌نیتس آلمان و مریم صالحی‌نژاد (۴۱) از دانشگاه شهید بهشتی نویسندگان مهم این خوشه هستند. خوشه چهارم (رنگ زرد) شامل نُه نویسنده است. علیرضا مرادی (۷۸) از دانشگاه خوارزمی، Tim Dalgleish (۵۳) از دانشگاه کمبریج William Yule (۴۸) از دانشگاه کینگز کالج لندن مهم‌ترین نویسندگان این خوشه هستند. در این خوشه سه نویسنده از دانشگاه اصفهان، دو نویسنده از دانشگاه شیراز و یک نویسنده از دانشگاه موناش (Monash University) استرالیا نیز حضور دارند. خوشه پنجم (رنگ بنفش) شامل پنج نویسنده، مهدی اکبری (۳۳)، شهرام محمدخانی (۲۴)، جعفر حسنی (۲۱) از دانشگاه خوارزمی به همراه دو دانشگاه آموخته از این دانشگاه است. خوشه ششم (رنگ آبی فیروزه‌ای) شامل پنج نویسنده، دو نویسنده از دانشگاه الزهرا و

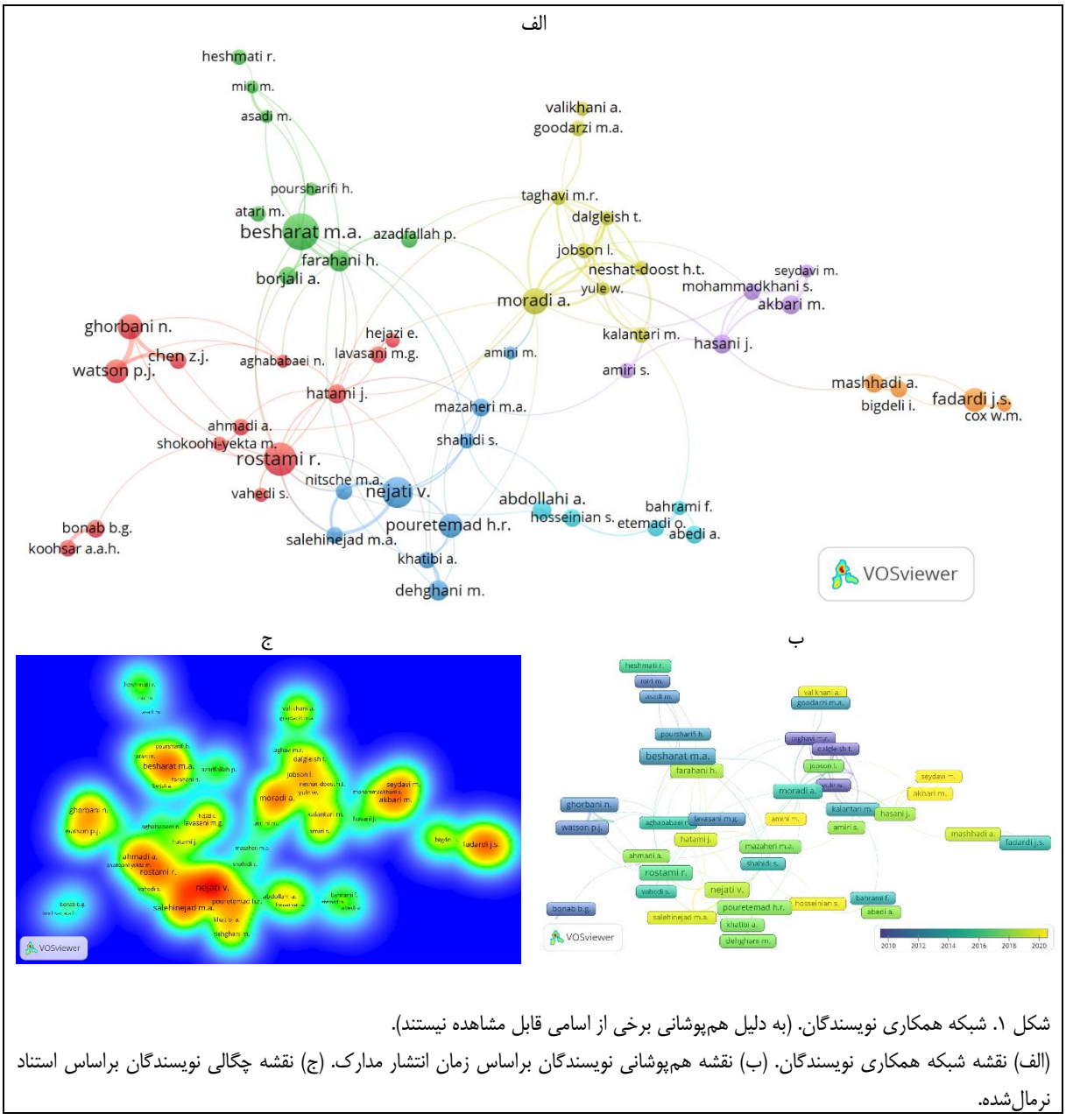

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.22088/cjs.10.1.86]

سه نویسنده از دانشگاه اصفهان هستند. سمین حسینیان (۱۷) و عباس عبدالهی (۱۵) از دانشگاه الزهرا و عذرا اعتمادی تودشکی از دانشگاه اصفهان، مهم‌ترین نویسندگان این خوشه هستند. خوشه هفتم (رنگ نارنجی) شامل چهار نویسنده، جواد صالحی فدردی (۱۹)، علی مشهدی (۱۱) و ایمان‌الله بیگدلی (۹) از دانشگاه فردوسی مشهد و Miles Cox (۱۷) از دانشگاه بانگور بریتانیا است. در کل علیرضا مرادی (۷۸) و نیما قربانی (۷۷) مهم‌ترین نویسندگان در تشکیل شبکه همکاری علمی حوزه روانشناسی در ۱۰ دانشگاه برتر ایران در پایگاه اسکوپوس هستند.

شکل ۱–ب، نقشه زمانی انتشارات نویسندگان حوزه روان‌شناسی ایران را نشان می‌دهد. نویسندگان با رنگ زرد نویسندگان جدیدتر را نشان می‌دهد. محمد سیداوی، مریم امینی تهرانی، مهدی اکبری، عباس عبدالهی و سمین حسینیان، پنج نویسنده نوظهور قابل توجه در شبکه همکاری هستند. شکل ۱–ج، نقشه چگالی نویسندگان براساس استناد نرمال‌شده برحسب سال را نشان می‌دهد و وزن استنادهای مدارک جدیدتر را به دلیل زمان کم برای دریافت استناد، بیشتر در نظر می‌گیرد. رنگ قرمز نشان‌دهنده استناد نرمال‌شده بیشتر و رنگ سبز نشان‌دهنده استناد نرمال‌شده کمتر است. وحید نجاتی (۱۶۸/۲۷)، محمدعلی بشارت (۱۰۲/۰۲)، علیرضا مرادی (۹۷/۱۳)، رضا رستمی (۹۱/۶۷) و مریم صالحی‌نژاد (۹۱/۴۴) پنج نویسنده دارای بیشترین استناد نرمال‌شده هستند.

شکل ۱. شبکه همکاری نویسندگان. (به دلیل هم‌پوشانی برخی از اسامی قابل مشاهده نیستند).
(الف) نقشه شبکه همکاری نویسندگان. (ب) نقشه هم‌پوشانی نویسندگان براساس زمان انتشار مدارک. (ج) نقشه چگالی نویسندگان براساس استناد نرمال‌شده.

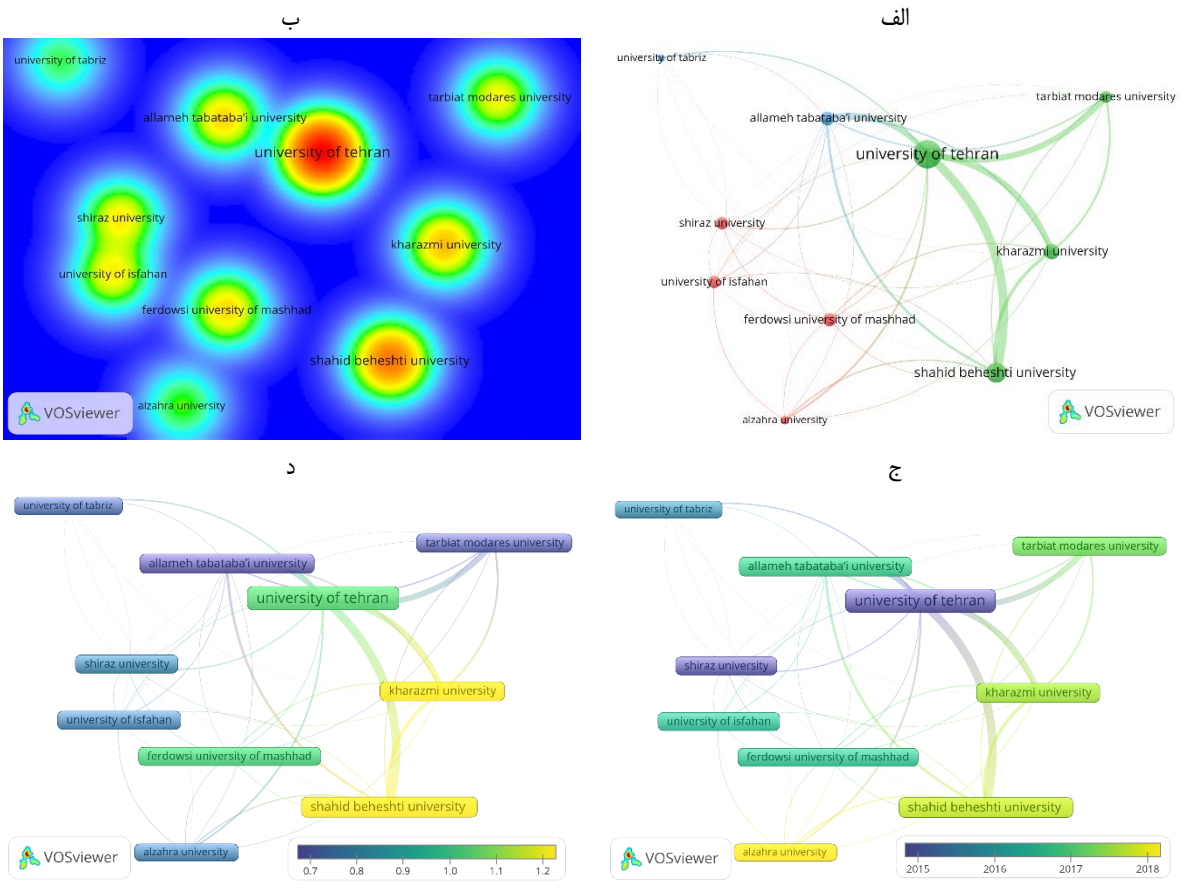
[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.22088/cjs.10.1.86]

شبکه همکاری دانشگاه‌ها

شکل ۲–الف، نقشه شبکه همکاری ۱۰ دانشگاه برتر ایران را در حوزه روان‌شناسی در پایگاه اسکوپوس از سال ۱۹۶۹ تا ۲۰۲۲ در سه خوشه نشان می‌دهد. اعداد داخل پرانتز قدرت پیوند کلی و اهمیت سازمان‌ها را در همکاری بین آن‌ها نشان می‌دهد. اندازه گره‌ها یا اندازه فونت نشان‌دهنده فراوانی مدارک و ضخامت منحنی نشان‌دهنده قدرت همکاری است. هرچه فاصله بین دو دانشگاه کوتاه‌تر باشد، تعداد همکاری دو دانشگاه بیشتر است. خوشه نخست (رنگ قرمز) همکاری علمی چهار دانشگاه الزهرا (۳۵)، فردوسی (۳۲)، اصفهان (۲۵) و شیراز (۲۳) را شامل می‌شود. خوشه دوم (رنگ سبز) شامل چهار دانشگاه تهران (۱۹۴)، شهید بهشتی (۱۱۱)، خوارزمی (۹۲) و تربیت مدرس (۷۰) است. خوشه سوم (رنگ آبی) شامل همکاری علمی دو دانشگاه علامه طباطبایی (۸۵) و تبریز (۱۵) است. سه دانشگاه تهران، شهید بهشتی و خوارزمی نقش مهمی در شکل‌گیری شبکه همکاری دانشگاه‌های ایران در حوزه روان‌شناسی ایفا می‌کنند.

شکل ۲–ب، نقشه چگالی دانشگاه‌ها براساس تعداد مدارک نشان می‌دهد. طیف رنگ قرمز تا سبز نشان‌دهنده دانشگاه‌های با مدارک بیشتر تا کمتر است. شکل ۲–ج، نقشه زمانی انتشارات ۱۰ دانشگاه را نشان می‌دهد، دانشگاه‌های با رنگ زرد جدیدترین بازیگران محسوب می‌شوند. از نظر تاریخی به ترتیب سه دانشگاه شیراز، تهران و تبریز باسابقه‌ترین و سه دانشگاه الزهرا، شهید بهشتی و خوارزمی جدیدترین مشارکت‌کنندگان در انتشارات علمی حوزه روان‌شناسی ایران در پایگاه اسکوپوس هستند. شکل ۲–د، نقشه هم‌پوشانی دانشگاه‌ها براساس متوسط استناد نرمال‌شده را بر حسب سال و موضوع نشان می‌دهد. رنگ زرد و عدد بزرگتر از میانگین نشان‌دهنده تأثیر بالای استنادی دانشگاه‌ها است. از نظر استناد نرمال‌شده انتشارات دو دانشگاه خوارزمی (۱/۳۰) و شهید بهشتی (۱/۲۱) تأثیر زیادی از نظر استنادی نسبت به انتشارات سایر دانشگاه‌ها دارند.

شکل ۲. شبکه همکاری دانشگاه‌ها

(الف) نقشه شبکه همکاری دانشگاه‌ها. (ب) نقشه چگالی دانشگاه‌ها براساس تعداد مدارک. (ج) نقشه هم‌پوشانی دانشگاه‌ها براساس زمان انتشار مدارک. (د) نقشه هم‌پوشانی دانشگاه‌ها براساس متوسط استناد نرمال‌شده.

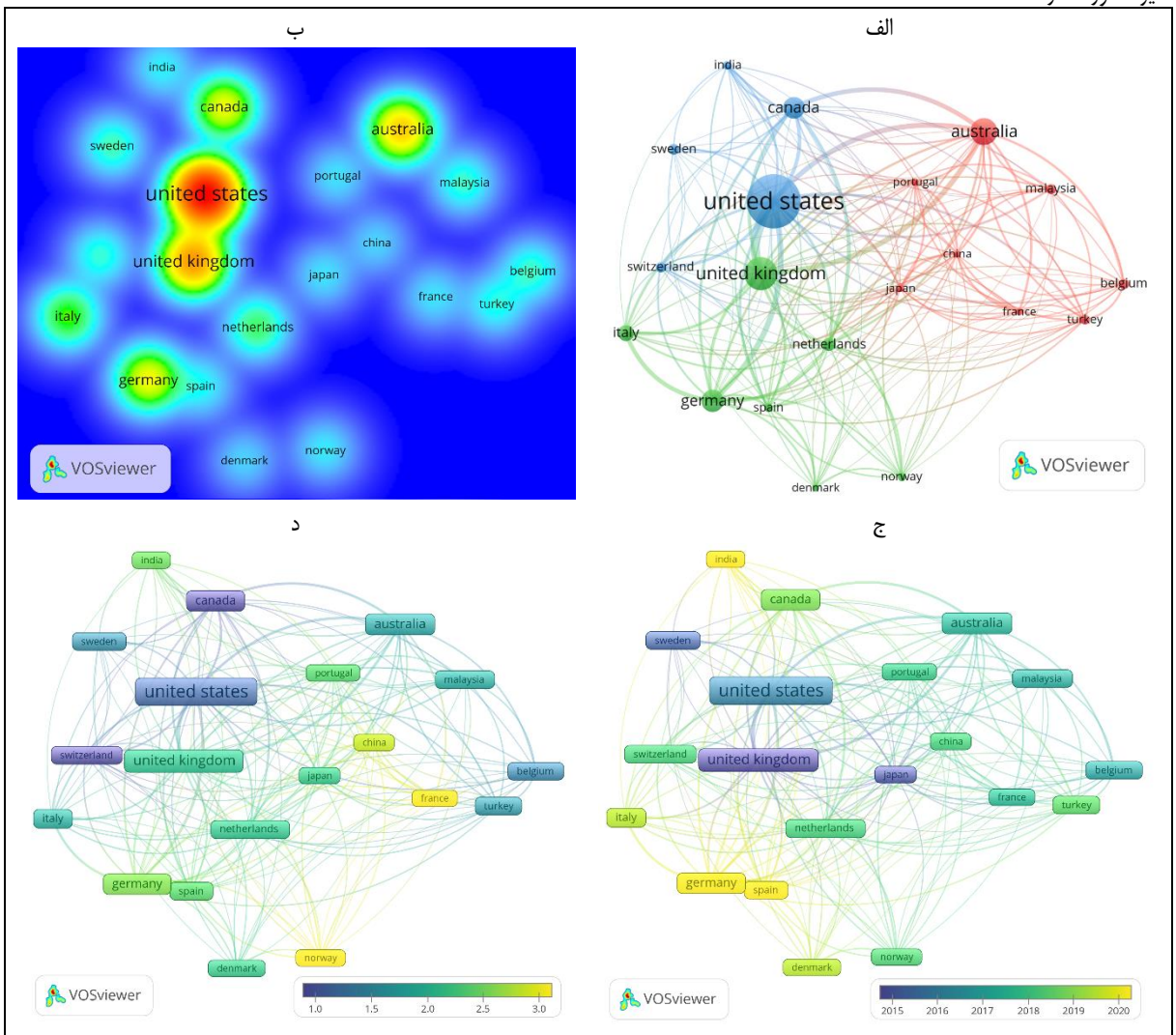
[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.22088/cjs.10.1.86]

شبکه کشورهای همکار

شکل ۳–الف، نقشه شبکه همکاری ۲۰ کشور همکار دانشگاه‌های برتر ایران در حوزه روان‌شناسی را با حداقل ۲۰ مدرک در ۳ خوشه نشان می‌دهد. اعداد داخل پرانتز قدرت پیوند کلی و اهمیت کشورها در همکاری بین‌المللی را نشان می‌دهد. اندازه گره‌ها یا اندازه فونت، فراوانی مدارک کشورها و ضخامت منحنی‌های بین هر دو کشور، قدرت همکاری بین آن دو کشور را نشان می‌دهد. خوشه ۱ (رنگ قرمز) همکاری علمی نویسندگان هشت کشور استرالیا (۹۲)، چین (۵۸)، ژاپن (۵۳)، پرتقال (۵۰)، ترکیه (۴۲)، فرانسه (۳۷)، مالزی (۳۶) و بلژیک (۳۶) را نشان می‌دهد. خوشه دوم (رنگ سبز) همکاری علمی نویسندگان ۷ کشور اروپایی شامل بریتانیا (۱۱۳)، آلمان (۸۸)، هلند (۶۸)، اسپانیا (۵۱)، ایتالیا (۴۷)، نروژ (۳۵) و دانمارک (۲۸) است. خوشه سوم (رنگ آبی) شامل پنج کشور ایالات متحده آمریکا (۱۳۸)، سوئیس (۳۵)، هند (۳۳) و سوئد (۲۱) است. در انتشار مدارک حوزه روان‌شناسی ایران، پنج کشور ایالات متحده آمریکا، بریتانیا، استرالیا، آلمان و کانادا بازیگران مهمی به شمار می‌آیند.

شکل ۳–ب، نقشه چگالی کشورهای همکار را براساس تعداد مدارک نشان می‌دهد و کشورهای با رنگ قرمز دارای مدارک مشترک بیشتر و کشورهای با رنگ سبز دارای مدارک مشترک کمتری هستند. شکل ۲–ج، نقشه زمانی انتشارات کشورهای همکار را نشان می‌دهد و کشورهایی که در سالیان اخیر مدارک مشترک بیشتری با ایرانیان منتشر کرده‌اند با رنگ زرد نشان داده شده‌اند. از نظر تاریخی به ترتیب بریتانیا، ژاپن و سوئد با سابقه‌ترین و هند، اسپانیا و آلمان جدیدترین همکاران دانشگاه‌های ایران در انتشارات حوزه روان‌شناسی هستند. شکل ۲–د، نقشه هم‌پوشانی کشورها براساس متوسط استناد نرمال‌شده را نشان می‌دهد رنگ زرد و عدد بزرگتر از میانگین نشان‌دهنده تأثیر بالای استنادی انتشارات مشترک کشورهای همکار است. از نظر استناد نرمال‌شده انتشارات فرانسه (۳/۸۶)، نروژ (۳/۴۶)، چین (۲/۷۸)، آلمان (۲/۵۲)، و اسپانیا (۲/۴۴) تأثیر زیادی از نظر استنادی نسبت به انتشارات مشترک سایر کشورها دارند.

شکل ۳. شبکه همکاری کشورها

(الف) نقشه شبکه همکاری کشورها. (ب) نقشه چگالی کشورها براساس تعداد مدارک. (ج) نقشه هم‌پوشانی کشورها براساس زمان انتشار مدارک. (د) نقشه هم‌پوشانی کشورها براساس متوسط استناد نرمال‌شده.

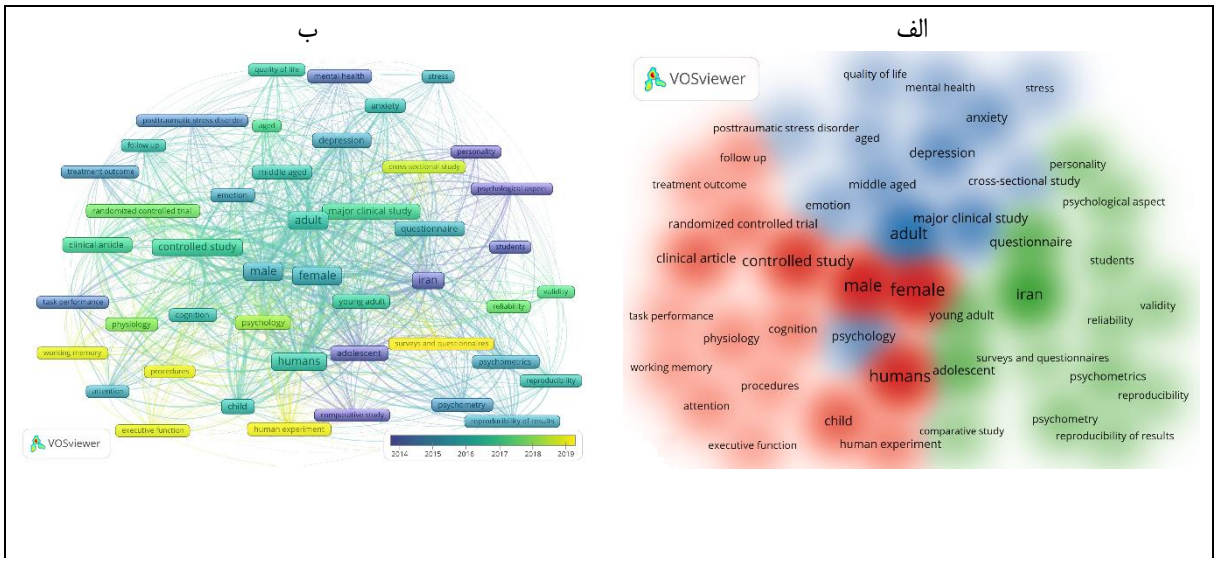
[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.22088/cjs.10.1.86]

شبکه هم‌رخدادی کلیدواژه‌ها

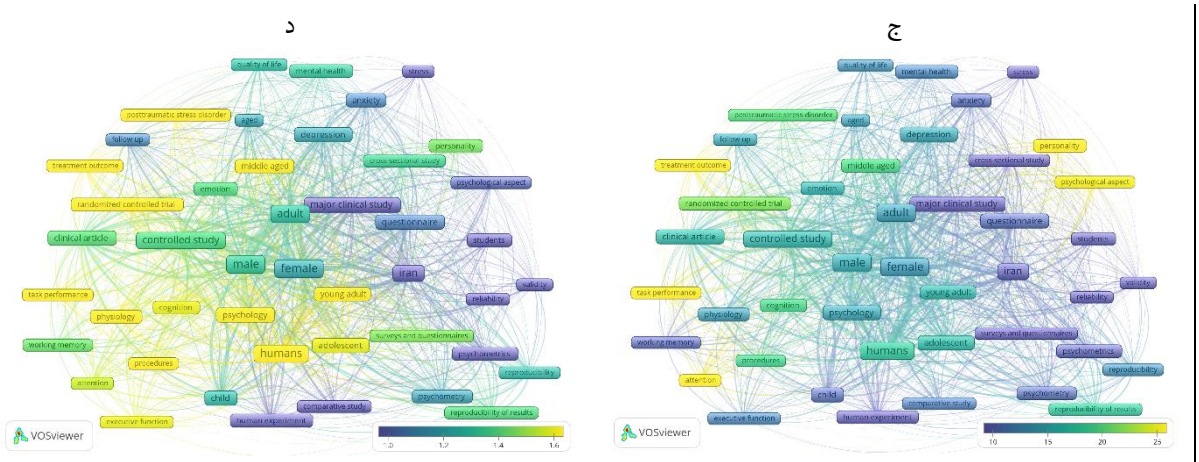
شکل ۴-الف، نقشه چگالی هم‌رخدادی ۴۵ کلیدواژه با حداقل ۵۰ فراوانی در مدارک دانشگاه‌های برتر حوزه روان‌شناسی را در سه خوشه نشان می‌دهد. غلظت رنگ‌ها و اندازه فونت فراوانی وقوع را نشان می‌دهد و هر چه فاصله بین دو کلیدواژه کوتاه‌تر باشد، تعداد هم‌رخدادی آن‌ها بیشتر است. خوشه ۱ (رنگ قرمز) بزرگ‌ترین خوشه و شامل ۱۷ کلیدواژه است. این خوشه بر «ارزیابی اثربخشی مداخلات و انجام تحقیقات تجربی در روان‌شناسی» تمرکز دارد. کلیدواژه‌های این خوشه مانند «مطالعه کنترل‌شده»، «کارآزمایی کنترل‌شده تصادفی‌شده» و «مطالعه بالینی» نشان‌دهنده تأکید بر طرح‌ها و روش‌های تحقیق تجربی دقیق به‌ویژه در حوزه بالینی و شامل «آزمایش‌های انسانی» است. اصطلاحاتی مانند «پیگیری» و «نتیجه درمان» نشان‌دهنده نظارت بر اثرات و نتایج بلند مدت مداخلات است. وجود کلمات کلیدی مانند «شناخت»، «توجه»، «کارکرد اجرایی (executive function)» و «حافظه کاری» تمرکز بر فرآیندهای شناختی و عملکرد در رابطه با مداخلات را برجسته می‌کند. علاوه بر این، در این خوشه زنان، مردان و کودکان سه جامعه آماری عمده برای تحقیقات هستند. خوشه ۲ (رنگ سبز) شامل ۱۵ کلیدواژه است و به مباحث مربوط به «شخصیت و اندازه‌گیری سازه‌های روان‌شناختی» می‌پردازد. کلیدواژه‌های این خوشه مانند «روان‌سنجی (Psychometry & psychometrics)»، و «تکرارپذیری نتایج» نشان‌دهنده تمرکز بر توسعه و اعتبارسنجی ابزارهای اندازه‌گیری و روش‌های روان‌سنجی است. اصطلاحات «نظرسنجی و پرسشنامه»، «پایایی» و «روایی» نشان‌دهنده تمرکز قوی بر ویژگی‌های روان‌سنجی ابزارهای اندازه‌گیری است. کلیدواژه‌هایی مانند «شخصیت» و «جنبه روان‌شناختی» نشان‌دهنده علاقه به درک تفاوت‌های فردی و ویژگی‌های روان‌شناختی است. جامعه آماری اغلب پژوهش‌های این خوشه شامل نوجوانان و جوانان، یعنی دانش‌آموزان و دانشجویان در ایران هستند و مطالعات پیمایشی و تطبیقی بیشتر از سایر روش‌های تحقیق هستند. خوشه ۳ (رنگ آبی) شامل ۱۳ کلیدواژه است و حول مطالعه «آسیب‌شناسی روان‌شناختی و سلامت روان» متمرکز است. کلیدواژه‌های این خوشه مانند «افسردگی»، «اضطراب»، «اختلال استرس پس از سانحه» و «استرس» تمرکز بر بررسی اختلالات مختلف سلامت روان و تأثیر آن‌ها را برجسته می‌کنند. اصطلاحات «کیفیت زندگی» و «سلامت روان» نشان‌دهنده نگرانی برای ارزیابی بهزیستی ذهنی و وضعیت کلی سلامت روان است. وجود اصطلاحاتی مانند «بالغ» و «میانسال» نشان‌دهنده تمرکز به مطالعه سلامت روان در گروه‌های سنی مختلف و بالغ است. اصطلاحات «کارآزمایی بالینی بزرگ» و «مطالعه مقطعی» تمرکز بر تحقیقات در مقیاس بزرگ و به صورت مقطعی را نشان می‌دهد.

شکل ۴-ب، نقشه هم‌رخدادی موضوع‌ها براساس زمان انتشار مدارک را نشان می‌دهد. از نظر وقوع زمانی ۱۰ کلیدواژه «جنبه روانی، مطالعه تطبیقی، شخصیت، نوجوان، ایران، دانش‌آموزان، سلامت روان، انجام وظیفه و اختلال استرس پس از سانحه» به ترتیب قدیمی‌ترین کلیدواژه‌های این حوزه هستند و ۱۰ کلیدواژه «پیمایش و پرسشنامه، کارآزمایی انسانی، رویه‌ها، کارکرد اجرایی، حافظه کاری، مطالعه مقطعی، روان‌شناسی، فیزیولوژی، کارآزمایی تصادفی کنترل‌شده، و قابلیت اطمینان» کلیدواژه‌های نوظهور حوزه روان‌شناسی در ۱۰ دانشگاه برتر ایران هستند. شکل ۴-ج، نقشه هم‌رخدادی موضوع‌ها براساس متوسط استناد را نشان می‌دهد و ۱۰ موضوع نتیجه درمان (۳۵/۱۹)، انجام وظیفه (task performance) (۲۸/۲۴)، شخصیت (۲۷/۶۴)، توجه (۲۵/۲۶)، جنبه روانی (۲۴/۵۶)، کارآزمایی تصادفی کنترل‌شده (۲۱/۲۵)، اختلال استرس پس از سانحه (۱۹/۶۲)، میانسال (۱۹/۲۲)، شناخت (۱۸/۹۶) و رویه‌ها (۱۸/۶۷) بیشترین متوسط استناد به ازای هر مدرک را دارند. شکل ۴-د، نقشه هم‌رخدادی موضوع‌ها براساس متوسط استناد نرمال‌شده را نشان می‌دهد. ۱۰ موضوع رویه‌ها (۲۳/۳۸)، نتیجه درمان (۲/۱۶)، اختلال استرس پس از سانحه (۱/۸۴)، روان‌شناسی (۱/۸۲)، انسان (۱/۷۰)، کارآزمایی تصادفی کنترل‌شده (۱/۶۷)، انجام وظیفه (۱/۶۱)، فیزیولوژی (۱/۶۰)، کارکرد اجرایی (۱/۵۷) و شاخت (۱/۵۶) جزو موضوعات داغ هستند که در سالیان اخیر بیشترین رخداد در مدارک را همراه با بیشترین استنادات دارند.

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.22088/cjs.10.1.86]

شکل ۴. شبکه هم‌رخدادی واژگان

(الف) نقشه چگالی شبکه هم‌رخدادی موضوع‌ها. (ب) نقشه هم‌پوشانی موضوع‌ها براساس زمان انتشار مدارک. (ج) نقشه هم‌پوشانی موضوع‌ها براساس متوسط استناد. (د) نقشه هم‌پوشانی موضوع‌ها براساس متوسط استناد نرمال‌شده.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی انتشارات روان‌شناسی در ۱۰ دانشگاه برتر ایران در بازه زمانی ۱۹۶۹ تا ۲۰۲۲ در پایگاه اسکوپوس انجام شده است. تحلیل ۱۹۶۸ مدرک در حوزه روان‌شناسی در ۱۰ دانشگاه برتر ایران نشان داد مقالات پژوهشی، با حدود ۷۱ درصد، بیشترین درصد از تمام مدارک موجود را تشکیل می‌دهند و مقالات همایشی و مقالات مروری در رتبه‌های بعدی قرار دارند. این یافته با نتایج مطالعه عباسی و همکاران (۱۵) که در بازه زمانی ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۹ انجام شده بودند، سازگاری دارد. آن‌ها گزارش کرده بودند که ۷۹ درصد تولیدات علمی حوزه روان‌شناسی اجتماعی در پایگاه وب‌آوساینس مقالات پژوهشی بودند. این امر می‌تواند به دلیل ماهیت حوزه روان‌شناسی و استفاده از روش‌های تجربی و پیمایشی در آن بوده که این نوع مقالات به عنوان مقالات پژوهشی منتشر می‌شوند. در میان انواع مدارک، مقالات مروری درصد کمتری را تشکیل می‌دهند. استفاده از روش‌های مرور نظام‌مند، فراترکیب و فراتحلیل در تحقیقات روان‌شناسی، به عنوان یک الگو از حوزه پزشکی، در حوزه روان‌شناسی نیز در سراسر جهان به تدریج رواج پیدا کرده است. با توجه به این موضوع که مقالات مروری در این پژوهش دارای تعداد بیشتری استناد هستند، انتشار این نوع مدارک که ارزش و تأثیر بیشتری در جامعه پژوهشی دارند، می‌تواند به ارتقای کیفیت آثار نویسندگان و دانشگاه‌ها کمک کند. همچنین، میانگین استناد به هر مدرک برای تمام مدارک روان‌شناسی در دانشگاه‌های مورد بررسی ۱۰/۳۴ است. این نشان می‌دهد که مدارک مختلف در حوزه روان‌شناسی ایران در پایگاه اسکوپوس مورد توجه و استناد قرار می‌گیرند و این حوزه دارای جامعه پژوهشی فعال و پویا است.

با بررسی روند رشد انتشار مدارک حوزه روان‌شناسی برحسب سال مشخص شد که تعداد مدارک در حوزه روان‌شناسی در دانشگاه‌های برتر ایران در طول زمان رشد قابل توجهی داشته است. این رشد به ویژه در دو سال متوالی ۲۰۱۰ و ۲۰۱۱ به شدت افزایش یافته بود. دلیل اصلی این رشد انتشار مقاله‌های همایشی در این دو سال بود، به طوری که در مجله Procedia - Social and Behavioral Sciences تعداد زیادی مقاله همایشی از ایرانیان منتشر کرده بود. این انتشارات مرتبط با همایش‌هایی است که در کشور ترکیه برگزار شده‌اند. در کل روند رشد کمّی تعداد مدارک در سالیان اخیر هم قابل توجه بود.

بررسی مجلات منتشرکننده مدارک روان‌شناسی ایران نشان می‌دهد که تعداد قابل توجهی از این مدارک در مجلات با شاخص سایت اسکور (CiteScore) بالا و جزو مجلات برتر روان‌شناسی در اسکوپوس منتشر شده‌اند. این نتیجه نشان می‌دهد که تلاش نویسندگان ایرانی در حوزه روان‌شناسی بهبود کیفیت و قابلیت انتشار مقالات خود در مجلات بین‌المللی را به همراه داشته است.

انتشارات ۱۰ دانشگاه برتر در حوزه روان‌شناسی ایران، از نظر تعداد مدارک و استنادهای دریافتی متفاوت است. این یافته نشان می‌دهد که نقش و اهمیت این دانشگاه‌ها متفاوت از هم است. دانشگاه‌های تهران، شهید بهشتی و خوارزمی بیشترین تعداد مدارک را دارا بودند، در حالی که دانشگاه‌های فردوسی مشهد، شهید بهشتی و شیراز بیشترین میزان متوسط استناد به ازای هر مدرک را داشتند. با شاخص متوسط استنادهای تعدیل‌شده بر حسب سال، مشخص شد که مدارک جدید و سالیان اخیر دانشگاه‌های خوارزمی، شهید بهشتی و تهران بیشترین استناد را در اسکوپوس دریافت کرده‌اند. این نشان می‌دهد که اخیراً نویسندگان این سه دانشگاه مدارک تأثیرگذار و با کیفیت و در موضوعات پژوهشی مهم منتشر کرده‌اند. بررسی نویسندگان پرتولید و پراستناد نیز نشان داد که دانشگاه تهران نسبت به سایر دانشگاه‌ها بیشترین تعداد نویسنده برتر در حوزه روان‌شناسی را دارا است. همچنین دانشگاه‌های

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.22088/cjs.10.1.86]

خوارزمی و شهید بهشتی نیز به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند. به طور کلی، این یافته‌ها نشان می‌دهند که دانشگاه‌های تهران، خوارزمی و شهید بهشتی به عنوان مراکز اصلی توسعه و پیشرفت در حوزه روان‌شناسی در ایران محسوب می‌شوند. این دانشگاه‌ها برای پژوهشگران و دانشجویان علاقه‌مند به این حوزه، فرصت‌های بیشتری برای تحقیق و توسعه فراهم می‌کنند و از نظر شاخص اچ نیز در جایگاه برتر قرار دارند.

بر اساس یافته‌ها، همکاری بین دانشگاه‌های ایران و کشورهای مختلف جهان در انتشار مدارک حوزه روان‌شناسی بسیار مهم و قابل توجه است. ایالات متحده آمریکا بیشترین همکاری را با دانشگاه‌های برتر ایران در این حوزه دارد، که این امر نشان از ارتباط و همکاری فعال بین دو کشور در زمینه تحقیقات روان‌شناسی است. بریتانیا، استرالیا، آلمان و کانادا نیز در رتبه‌های بعدی قرار دارند، که نشان می‌دهد همکاری دانشگاه‌های ایران با این کشورها نیز مهم است. بررسی پیشینه‌ها هم نشان می‌دهد در حوزه روان‌شناسی و زیرحوزه‌های آن کشورهای انگلیسی زبان و به‌ویژه ایالات متحده آمریکا پیش‌رو هستند (۱۵ و ۱۹–۱۷) و ایرانیان با مراکز اصلی تولید علم در حوزه روان‌شناسی ارتباط و همکاری علمی دارند. علاوه بر تعداد مدارک، همکاری با برخی از کشورها، مانند ژاپن، چین، پرتقال، فرانسه و مالزی، به استناد بیشتری برای مدارک حوزه روان‌شناسی ایران منجر شده است. این نتیجه نشان می‌دهد که همکاری با این کشورها در انتشار مقالات با کیفیت و تأثیرگذار در حوزه روان‌شناسی بسیار حائز اهمیت است. همچنین یافته‌ها نشان داد همکاری‌های بین‌المللی با کشورهای مختلف منجر به افزایش شاخص استناد شده است. این نشان می‌دهد که همکاری بین‌المللی در حوزه روان‌شناسی یک راه مؤثر برای ارتقای کیفیت و تأثیرگذاری مدارک تولید شده است؛ بنابراین، دانشگاه‌های ایران باید بر همکاری و ارتباط با دانشگاه‌های بین‌المللی در حوزه روان‌شناسی تمرکز کنند. این همکاری‌ها می‌توانند شامل تبادل دانشجویان و اساتید، انجام پروژه‌های مشترک تحقیقاتی و همچنین برگزاری همایش‌ها و سمینارهای مشترک باشند. با توجه به اهمیت همکاری بین‌المللی در حوزه روان‌شناسی، دولت و سازمان‌های ذیربط در ایران می‌توانند سیاست‌ها و برنامه‌هایی را تدوین کنند که به تشویق و تسهیل همکاری بین‌المللی در این حوزه کمک کنند. ایجاد بورس‌ها و تسهیلات مالی برای محققان و دانشجویان در این زمینه، تسهیلات برای انتشار مقالات در نشریات بین‌المللی و ارائه امتیازات مادی و پژوهشی به محققانی که در همکاری‌های بین‌المللی موفق بوده‌اند، می‌تواند اقدامات مؤثری باشد.

شبکه همکاری ۵۴ نویسنده در حوزه روان‌شناسی با حداقل ۱۵ مدرک در هفت خوشه ترسیم شد. این شبکه شامل نویسندگانی از ۱۰ دانشگاه برتر در حوزه روان‌شناسی با تمرکز بر دانشگاه‌های تهران، شهید بهشتی و خوارزمی بود. علیرضا مرادی و نیما قربانی به عنوان مهم‌ترین نویسندگان در تشکیل این شبکه تلقی می‌شوند. این شبکه نشان‌دهنده تعداد محدود و مشخصی از نویسندگان فعال و تأثیرگذار در این حوزه است. همکاری اعضای هیئت علمی در دانشگاه‌های مختلف در این شبکه، تنوع و گستردگی موضوعات و روش‌های پژوهشی در این حوزه را نشان می‌دهد. همکاری اساتید با دانشجویان و دانش‌آموختگان خود در بررسی وابستگی‌های سازمانی نویسندگان خوشه‌ها مشهود است، که نشانگر تأثیر آموزش و پرورش نسل جوان و توانمندسازی آینده‌سازان پژوهش در این حوزه است. همچنین، حضور نویسندگان خارجی با قدرت پیوند کل بالا از کشورهای مختلف در این شبکه نشانگر برقراری روابط علمی بین‌المللی و تبادل دانش و تجربه با پژوهشگران برجسته در این حوزه است. بررسی سابقه انتشار نویسندگان در این شبکه نشان می‌دهد که هم نویسندگانی با سابقه‌های گسترده و هم نویسندگان با سابقه‌های محدود در آن حضور دارند. این تنوع در سابقه انتشار نشان‌دهنده پایداری و رشد شبکه همکاری علمی نویسندگان در حوزه روان‌شناسی در ۱۰ دانشگاه برتر ایران در پایگاه اسکوپوس است.

شبکه همکاری دانشگاه‌ها در سه خوشه مختلف تشکیل شده است. در خوشه یک، چهار دانشگاه الزهرا، فردوسی، اصفهان و شیراز؛ در خوشه دو، چهار دانشگاه تهران، شهید بهشتی، خوارزمی و تربیت مدرس؛ و در خوشه سه، دو دانشگاه علامه طباطبایی و تبریز قرار دارند. این تقسیم‌بندی نشان‌دهنده تفاوت‌هایی در موضوعات مورد بررسی، روش‌های استفاده شده و شبکه‌های همکاری علمی در این دانشگاه‌ها است. همچنین، میزان ارتباط و همکاری بین این دانشگاه‌ها قابل مشاهده است. دانشگاه‌های تهران، شهید بهشتی و خوارزمی با بیشترین تعداد مقالات مشترک نقش محوری و تأثیرگذاری در ایجاد شبکه همکاری علمی در حوزه روان‌شناسی دارند. دانشگاه‌های شیراز، تهران و تبریز با سابقه طولانی‌تر در همکاری علمی، روابط علمی پایدار و قدیمی در شبکه دارند. دانشگاه‌های الزهرا، شهید بهشتی و خوارزمی فعالیت‌های جدیدتری در شبکه انجام داده‌اند. همچنین، مدارک دانشگاه‌های خوارزمی و شهید بهشتی اخیراً استنادات بیشتری دریافت کرده‌اند.

ایران با کشورهای اروپایی و آمریکای شمالی بیشترین همکاری علمی را دارد که فارغ از ارتباطات فردی بین پژوهشگران می‌تواند نشان‌دهنده تأثیر و ارزش پژوهش‌های روانشناسی ایران در این مناطق باشد. همچنین، وجود پژوهش‌های مشترک با کشورهای آسیایی مانند چین، ژاپن و مالزی می‌تواند نشان‌دهنده همسویی و همگرایی موضوعات پژوهشی با نیازها و شرایط منطقه‌ای باشد. در این مقاله، کشورهایی که با ایران همکاری گسترده یا محدودی داشته‌اند و همچنین کشورهایی که همکاری با آن‌ها منجر به افزایش استناد به مدارک شده است، ذکر شده‌اند.

سه خوشه کلیدی از تحلیل شبکه هم‌رخدادی واژگان در حوزه روان‌شناسی در ایران بدست آمد، که حوزه‌های مختلفی را نشان می‌دهند. اولین خوشه به تحقیقات مربوط به ارزیابی اثربخشی مداخلات و طرح‌های تجربی اختصاص دارد. این خوشه شامل مطالعاتی است که هدف آن‌ها ارزیابی تأثیر مداخلات مختلف بر عملکرد شناختی و نتایج عملکرد است. این مطالعات اغلب با استفاده از رویکرد تجربی و کمّی بر روی شرکت‌کنندگان انسانی انجام می‌شوند. دومین خوشه به مباحث مربوط به شخصیت و اندازه‌گیری آن می‌پردازد. در این خوشه، توجه به توسعه و تأیید ابزارهای ارزیابی شخصیت و بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و جنبه‌های روان‌شناختی در بین جوانان و نوجوانان ایرانی با استفاده از روش‌های پیمایشی و تطبیقی وجود دارد. سومین خوشه

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.22088/cjs.10.1.86]

به مطالعه آسیب‌شناسی روانی و سلامت روان اختصاص دارد. در این خوشه، مطالعاتی انجام می‌شود که هدف آن‌ها بررسی شیوع، عوامل خطر و تأثیر اختلالات سلامت روان بر کیفیت زندگی افراد بالغ و بزرگسال با استفاده از کارآزمایی بالینی بزرگ و مطالعه مقطعی است. این سه خوشه نشان‌دهنده حوزه‌های متمایزی در تحقیقات روان‌شناسی در ایران است. هر خوشه موضوعات و رویکردهای متنوعی در حوزه روان‌شناسی را برجسته می‌کند و به فهم روندها و حوزه‌های تمرکز فعلی در تحقیقات و عمل در روان‌شناسی در ایران کمک می‌کند.

در این مقاله کتاب‌سنجی، انواع مدارک و استنادات مرتبط با ۱۰ دانشگاه برتر ایران در حوزه روان‌شناسی مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین، روند رشد مدارک در این حوزه در طول سال‌های ۱۹۶۹ تا ۲۰۲۲ مورد ارزیابی قرار گرفته و مجلات برتر معرفی شده‌اند. وضعیت دانشگاه‌های برتر ایران و نویسندگانی که تعداد مقالات و استنادات بالایی دارند نیز مورد بررسی و توصیف قرار گرفته‌اند. همچنین، کشورهایی که در حوزه روان‌شناسی با ایران همکاری داشته‌اند نیز معرفی شده‌اند. این اطلاعات برای پژوهشگران و علاقمندان به حوزه روان‌شناسی ارزشمند است، زیرا آن‌ها را در تحقیقات و استفاده از منابع معتبر یاری می‌دهد و به آن‌ها کمک می‌کند تا آگاهی بیشتری در زمینه مورد نظر خود کسب کنند. ارائه و تحلیل شبکه همکاری علمی و هم‌رخدادی نیز اطلاعات مفیدی درباره روابط و تعاملات بین نویسندگان و موضوعات پژوهشی در حوزه روان‌شناسی فراهم می‌کند. این تحلیل می‌تواند به نویسندگان و دانشگاه‌ها در شناخت همکاران علمی، درک روابط درون سازمانی، شناخت موضوعات پژوهشی مهم و ارزیابی عملکرد و تأثیر انتشارات کمک کند. در نهایت، تحقیقات روان‌شناسی در سطح جهانی همچنان در حال تغییر و تحول است. پیشنهاد می‌شود در یک مطالعه ساختار فکری انتشارات روان‌شناسی در سطح جهانی در پایگاه‌های بین‌المللی مورد بررسی قرار گیرد و موضوعات آن‌ها با پژوهش حاضر مقایسه شود تا موضوعات جدید مطرح شده در ایران نیز مورد توجه قرار بگیرند.

ملاحظات اخلاقی: در این پژوهش، مسائل اخلاقی به‌طور کامل رعایت شده است.
تضاد منافع: نویسندگان تصریح می‌نمایند هیچ‌گونه تضاد منافعی در خصوص پژوهش حاضر وجود ندارد.

تقدیر و تشکر

این پژوهش حاصل طرح تحقیقاتی با کد ۳۴۴۲۴/د است که در دانشگاه خوارزمی انجام گرفته است. بدین‌وسیله از دانشگاه خوارزمی به دلیل حمایت از این طرح، سپاسگزاریم.

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.22088/cjs.10.1.86]

References

1. Uher J. Psychology's status as a science: Peculiarities and intrinsic challenges. Moving beyond its current deadlock towards conceptual integration. Integrative Psychological and Behavioral Science. 2021; 55: 212-24.
2. Snow NE. Positive psychology, the classification of character strengths and virtues, and issues of measurement. The Journal of Positive Psychology. 2019; 14(1): 20-31.
3. Bunn GC. Wilhelm Wundt and the emergence of scientific psychology. Psychology Review. 2017; 22(3): 10-2.
4. Neal TMS. Forensic psychology and correctional psychology: Distinct but related subfields of psychological science and practice. American Psychologist. 2018; 73(5): 651-62.
5. Price PC, Jhangiani RS, Chiang IA. Research methods in psychology. BCCampus. BC Open Textbook Project. 2015.
6. Walton GM, Wilson TD. Wise interventions: Psychological remedies for social and personal problems. Psychological review. 2018; 125(5): 617-65.
7. Omidian M, Zandvanian A. Localization of Psychology to Evolve and Promote the Humanities by Approaching the Sixth Development Plan Law. Quarterly Journal of the Macro and Strategic Policies. 2019; 7(2): 226-47. Available at: https://www.jmsp.ir/article_67289.html?lang=en [In Persian]
8. Birashk B. Psychology in Iran. In M. J. Stevens & D. Wedding (Eds.), Handbook of International Psychology. 2004. (pp. 405–418). Brunner-Routledge.
9. Ho YS, Hartley J. Classic articles in psychology in the Science Citation Index Expanded: A bibliometric analysis. British Journal of Psychology. 2016; 107(4): 768-80.
10. Hernández-Torrano D, Ho YS. A bibliometric analysis of publications in the web of science category of educational psychology in the last two decades. Psicología Educativa. 2021; 27(2): 101-13.
11. Vogl S, Scherndl T, Kühberger A. Psychology: a bibliometric analysis of psychological literature in the online media. Scientometrics. 2018; 115: 1253-69.
12. Tur-Porcar A, Mas-Tur A, Merigó JM, Roig-Tierno N, Watt J. A bibliometric history of the journal of psychology between 1936 and 2015. The Journal of psychology. 2018; 152(4): 199-225.
13. Martín-del-Río B, Neipp MC, García-Selva A, Solanes-Puchol A. Positive organizational psychology: a bibliometric review and science mapping analysis. International Journal of Environmental Research and Public Health. 2021; 18(10): 5222.
14. Zyoud SH, Sweileh WM, Awang R, Al-Jabi SW. Global trends in research related to social media in psychology: mapping and bibliometric analysis. International Journal of Mental Health Systems. 2018; 12(1): 1-8.
15. Abasi F, Aslaninia V, Biglu MH. A study of scientific production in the field of Social psychology in Web of Science (1990-2009): Mapping the historical Structure. Journal of Knowledge Studies. 2014; 7(24): 99-112. Available at: https://sanad.iau.ir/en/Journal/qje/Article/624320 [In Persian]
16. Ghaffari S, Zakiani S, Maleki I. Evaluation of scientific productions of psychology researchers in the ISI citation system during 2013-2017: Scientific Study. Journal of Modern Medical Information Science. 2019; 5(1): 33-40. Available at: http://jmis.hums.ac.ir/article-1-174-en.html [In Persian]

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.22088/cjs.10.1.86]

17. Hamdipour A, Atapour H, Zardary S. 50 years of research in the psychotherapy: a scientometric study. Journal of Modern Psychological Researches. 2020; 15(59): 87-108. Available at: https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/article_11496_en.html?lang=fa [In Persian]
18. Nemati, S, Atapour, H. Drawing scientific map of the domain of exceptional children in the Web of Science database: specialized interdisciplinary research. Journal of Modern Psychological Researches. 2020; 14(56): 293-319. Available at: https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/article_9902.html?lang=en [In Persian]
19. Karambakhsh AR, Salesi M. The review of the scientific productions of Iran in the field of military psychology and psychiatry on the Scopus database: A scientometric study by 2018. Journal of Military Medicine. 2019; 21(6): 557-66. Available at: https://militarymedj.bmsu.ac.ir/article_1000857.html?lang=en [In Persian]
20. Ghasemian A, Nojavan F, Asnafi A, Zohorifar F. Analysis of research outputs in the field of psychology and their presence in scientific social media. Knowledge Retrieval and Semantic Systems. 2022. Available at: https://jks.atu.ac.ir/article_14492.html [In Persian]

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-11-11]

[DOI: 10.22088/cjs.10.1.86]